

Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2015

dr. C. Hoeben
L. Janzen MSc

**rijksuniversiteit
groningen**

COELO

Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2015

Corine Hoeben
Lieneke Janzen

COELO
Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
Faculteit Economie en Bedrijfskunde
Rijksuniversiteit Groningen
www.coelo.nl

COELO-rapport 15-1

ISBN 978 90 76276 94 6

© COELO, Groningen, 2015

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming. Aan het verzamelen en het verwerken van de gegevens voor deze uitgave is de grootst mogelijke zorg besteed. Iedere aansprakelijkheid voor de gevolgen van activiteiten die op basis van deze gegevens worden ondernomen wordt echter afgewezen.

Inhoud

0.	Voorwoord	6
1.	Inleiding	7
1.1.	Inhoud	7
1.2.	Gegevens	7
1.3.	Opzet	7
2.	Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2015	8
2.1.	Tarieven	8
2.2.	Woonlasten	8
3.	Tarieven	10
3.1.	Onroerendezaakbelastingen	10
3.2.	Reinigingsheffingen	13
3.3.	Rioolheffing	15
4.	Woonlasten	17
4.1.	Definitie	17
4.2.	Omvang en ontwikkeling	17
	Verantwoording	21

O. Voorwoord

Sinds 2002 stelt COELO jaarlijks een overzicht op van de kerngegevens betreffende de belastingen in de grote gemeenten. Onder grote gemeenten worden provinciehoofdsteden gerekend, en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners. Het betreft 36 gemeenten.¹ Door een gemeentelijke herindeling heeft één van de gemeenten (Alkmaar) nog niet alle tarieven vastgesteld. Deze gemeente is dit jaar daarom buiten het onderzoek gelaten. In de 35 gemeenten onderzochte gemeenten woont 38 procent van de Nederlandse bevolking.

Later dit jaar publiceert COELO gegevens over gemeentelijke belastingen die hier nog buiten beschouwing blijven, en daarnaast ook gegevens over de belastingen van provincies en waterschappen. Bovendien worden dan *alle* gemeenten meegenomen, niet alleen de grote. Dat kan nu nog niet omdat niet alle gemeenten hun tarieven al hebben vastgesteld.

De onderzoekers danken de medewerkers van de deelnemende gemeenten voor hun bereidwilligheid bij het invullen van het elektronisch vragenformulier en het aanleveren van aanvullende informatie.

Wij zijn de Waarderingskamer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van gegevens met betrekking tot de woz-waardeontwikkeling. Verder is dank verschuldigd aan Willem Boorsma, Eline Jorritsma, Klaas Kwakkel, Frank Mol, Christian Martin en Richard van der Veen voor hun hulp bij de dataverzameling en controle. Ook bedanken wij Maarten Allers voor commentaar op een eerdere versie van dit rapport. Vanzelfsprekend berust de verantwoordelijkheid voor eventueel resterende onvolkomenheden bij de auteurs.

¹ Tot 2014 waren er 35 gemeenten die aan de genoemde criteria voldeden. Door herindelingen is hier in 2014 één gemeente bij gekomen (Alphen aan den Rijn).

1. Inleiding

1.1. Inhoud

Deze rapportage bevat een overzicht van de tarieven van de onroerendezaakbelastingen (ozb), de reinigingsheffingen (afvalstoffenheffing en reinigingsrecht) en de rioolheffing in de grote gemeenten. De nadruk ligt op de lasten voor huishoudens.

1.2. Gegevens

De in dit rapport opgenomen tarieven zijn de tarieven zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. We zijn dus niet uitgegaan van de begrotingen. De gegevens zijn door COELO verzameld. In eerste instantie is daarbij gebruik gemaakt van een elektronisch vragenformulier, waarin diverse controles zijn ingebouwd. Van sommige gemeenten is aanvullende informatie per e-mail of telefoon verkregen.

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer een derde blauw, een derde grijs en een derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag (blauw) of hoog (rood) zijn. Bij de keuze van de gehanteerde kleuren is zo veel mogelijk rekening gehouden met de visuele beperking van kleurenblinden.²

1.3. Opzet

Hoofdstuk 2 van dit rapport vat de belangrijkste ontwikkelingen samen. Hoofdstuk 3 bespreekt in detail de tarieven van, achtereenvolgens, de ozb, de reinigingsheffingen en de rioolheffing. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de gemeentelijke woonlasten. Het rapport wordt afgesloten met een verantwoording van de gehanteerde methode.

² Hierbij is gebruik gemaakt van J. Walraven, *Kleurenblind. Zien en toch niet zien*, Blind Color, Arnhem, 2000.

2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2015

2.1. Tarieven

Tabel 1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de belangrijkste gemeentelijke belastingen, en van de woonlasten, voor meerpersoonshuishoudens.

Tabel 1 Overzicht 2015

	Tarief in euro's			Verandering (%)		
	Laagste	Gemiddelde	Hoogste	Kleinste stijging	Mutatie van gemiddelde	Grootste stijging
Ozb woningen ^a	126	232	444	-7,6%	1,7%	9,9%
Reinigingsheffing	131	286	360	-16,7%	-0,4%	18,8%
Rioolheffing	99	160	280	-9,3%	1,7%	78,8%
Woonlasten ^b	547	678	820	-2,8%	0,8%	9,8%

Meerspersoonshuishoudens. Gemiddelden zijn gewogen naar de grondslag (bij ozb de woz-waarde en bij de riool- en reinigingsheffingen het aantal huishoudens).

a Gemiddelde aanslag bij gemiddelde woz-waarde in de desbetreffende gemeente.

b Ozb, rioolheffing en reinigingsheffing.

In 2015 is de peildatum van de woz-waarden verschoven van 1 januari 2013 naar 1 januari 2014. Daardoor is de waarde van de gemiddelde woning in de grote gemeenten gedaald met 1,7 procent. De gemeenten hebben hun ozb-tarieven aan deze ontwikkeling aangepast. De gemiddelde ozb-aanslag voor woningen stijgt in de grote gemeenten met 1,7 procent. Gecorrigeerd voor de inflatie, die in 2015 naar verwachting 1,0 procent zal bedragen,³ is dus sprake van een ozb-stijging van 0,7 procent.

Het gemiddelde tarief van de rioolheffing (gebruiker en eigenaar samen) neemt met 1,6 procent toe. Het gemiddelde tarief van de reinigingsheffing (reinigingsrecht of afvalstoffenheffing) daalt met 0,4 procent.

2.2. Woonlasten

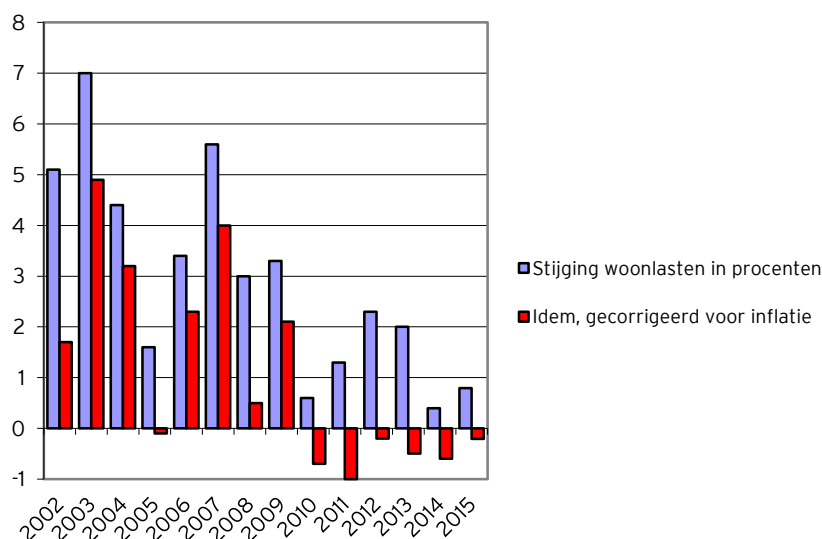
Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we hier de ozb voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus de rioolheffing en de reinigingsheffing. Waar het tarief van die laatste heffingen

³ CPB (2014), *Decemberraming 2014*, Den Haag.

geen vastrecht is zijn we uitgegaan van een driepersoonshuishouden met een gemiddeld waterverbruik en een gemiddelde afvalproductie.

De gemiddelde woonlasten lopen dit jaar met 0,8 procent op tot 678 euro, slechts 5 euro meer dan vorig jaar. Dit is een iets grotere procentuele stijging dan vorig jaar. Gecorrigeerd voor inflatie is sprake van een daling met 0,2 procent. Dat is al de zesde keer op rij dat de woonlasten in de grote gemeenten in reële termen dalen (figuur 1).⁴

Figuur 1 Woonlastenstijging grote gemeenten sinds 2002 (in procenten)

De woonlastenstijging komt in de eerste plaats doordat de gemiddelde ozb-aanslag stijgt met 1,7 procent (4 euro). De rioolheffing stijgt ook met 1,7 procent (3 euro). De reinigingsheffing daalt en wel met 0,4 procent (1 euro).

De woonlasten zijn in absolute termen het laagst in 's-Gravenhage (547 euro) en het hoogst in Zaanstad (820 euro). Acht gemeenten verlagen de woonlasten, Amsterdam het meest (2,8 procent). De woonlasten stijgen het meest in Lelystad (9,8 procent).

Van het geheel van de bijkomende woonlasten (dus naast huur of financiering eigen woning) nemen de gemeentelijke lasten overigens slechts een beperkt deel voor hun rekening (17 procent in 2014).⁵ Energie en water is veruit de grootste post.

⁴ De samenstelling van de groep grote gemeenten is gedurende de jaren die in de figuur zijn vertegenwoordigd wel enigszins gewijzigd.

⁵ Zie *Atlas van de lokale lasten 2014*, COELO, Groningen, 2014.

3. Tarieven

3.1. Onroerendezaakbelastingen

Voor eigenaren van woningen bedragen de ozb-tarieven van de grote gemeenten in 2015 gemiddeld 0,12289 procent van de economische waarde (tabel 2). Amsterdam heeft het laagste tarief (0,06228 procent), Nijmegen het hoogste (0,24130 procent).

De gemiddelde aanslag voor eigenaren van woningen stijgt, gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van woningen, met 1,7 procent. Gemiddeld betaalt een huiseigenaar 232 euro. Arnhem verlaagt de ozb het meest (met 7,6 procent; tabel 2). De grootste verhoging vinden we in Nijmegen (9,9 procent). Bij beide gemeenten heeft de ontwikkeling te maken met keuzen rondom de reinigingsheffing. Arnhem kiest er voor om een groter deel van de kosten van afvalinzameling en -verwerking te gaan dekken uit de reinigingsheffingen, Nijmegen kiest voor het omgekeerde.

Voor niet-woningen bedraagt het tarief voor zakelijk gerechtigden in de grote gemeenten gemiddeld 0,28256 procent en dat voor gebruikers 0,22156 procent (tabel 2). Alpen aan den Rijn heeft het laagste tarief voor zakelijk gerechtigden (0,17710 procent). Lelystad heeft het hoogste tarief voor zakelijk gerechtigden (0,58730 procent) en daarnaast het laagste tarief voor gebruikers (0,06200 procent). In de kadernota 2012 van deze gemeente is besloten om het tarief voor gebruikers in een periode van 5 jaar (2012 t/m 2016) af te bouwen onder gelijktijdige verhoging van het tarief voor zakelijk gerechtigden voor niet-woningen. Het hoogste tarief voor gebruikers wordt geheven in Leiden (0,40410 procent).

In 2008 is de maximering van de ozb-tarieven afgeschaft. Gemeenten mogen zelf hun tarieven bepalen. Afgesproken is echter dat de macro-opbrengst van de ozb (dus de opbrengst in alle gemeenten samen) niet meer mag stijgen dan de som van de reële trendmatige groei van het bbp en de prijsontwikkeling van de nationale bestedingen (de zogenoemde macronorm). Voor 2015 levert dit een maximaal stijgingspercentage op van 3,0.⁶ De macronorm is niet in wetgeving vastgelegd. In een bestuursakkoord met de VNG is afgesproken dat bij overschrijding van de macronorm het volume van het gemeentefonds kan worden verlaagd. Dat is nog nooit gebeurd. In 2014 is de macronorm onroerendezaakbelasting geëvalueerd. De conclusie van de evaluatie is dat de macronorm geen effectief beheersinstrument is. Daarom is afgesproken dat de macronorm ozb zal worden afgeschaft en wordt vervangen door een woonlastennorm. De woonlastennorm wordt in 2015 vorm gegeven.

In 2014 is een overschrijding van de macronorm geconstateerd van totaal 11 miljoen euro. Ook in 2012 en 2013 werd de macronorm overschreden. De overschrijding werd telkens in mindering gebracht op de nieuwe macronorm. Omdat gemeenten vanaf 1 januari 2015 veel taken overnemen van het Rijk (decentralisaties) is besloten om met

⁶ Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Septembircirulaire Gemeentefonds 2014*, blz. 37.

een schone lei te beginnen. De overschrijding uit 2014 wordt daarom niet in mindering gebracht op de ruimte voor 2015 (die zoals gezegd 3,0 procent bedraagt).

De totale stijging van de ozb-opbrengst in de grote gemeenten bedraagt 2,5 procent en ligt daarmee onder de macronorm. Die norm geldt echter voor alle gemeenten samen, inclusief de kleinere gemeenten.

Tabel 2 Ozb

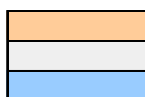
	Tarief eigenaar woning ¹	Tarief gebruiker niet-woning ¹	Gemiddelde aanslag woning ²	Mutatie	
Almere	0,15130	0,27850	0,22380	266,55	1,9%
Alphen a/d Rijn	0,12090	0,17710	0,15110	261,46	1,1%
Amersfoort	0,13170	0,25820	0,21080	285,65	2,5%
Amsterdam	0,06228	0,18044	0,14426	145,74	0,0%
Apeldoorn	0,14270	0,34040	0,27440	289,99	3,6%
Arnhem	0,20100	0,49320	0,16440	339,79	-7,6%
Assen	0,17520	0,32870	0,26390	278,15	2,1%
Breda	0,10810	0,18330	0,14680	240,57	2,7%
Delft	0,14377	0,27310	0,21871	258,66	3,9%
Deventer	0,14620	0,33980	0,27550	269,19	5,3%
Dordrecht	0,13220	0,25060	0,19790	203,89	0,2%
Ede	0,12470	0,19480	0,15560	282,42	2,3%
Eindhoven	0,09559	0,19778	0,15695	197,79	4,5%
Emmen	0,21110	0,29190	0,24200	315,16	1,1%
Enschede	0,17240	0,36710	0,30200	259,74	1,3%
Groningen	0,17300	0,43780	0,35240	262,10	2,4%
Haarlem	0,11953	0,26906	0,21508	266,88	1,1%
Haarlemmermeer	0,10953	0,30671	0,25885	266,20	0,5%
Leeuwarden	0,17427	0,37891	0,30313	221,15	3,9%
Leiden	0,17725	0,40459	0,40410	363,29	-1,3%
Lelystad	0,20010	0,58730	0,06200	319,60	1,8%
Maastricht	0,13900	0,24500	0,19900	240,24	3,0%
Middelburg	0,10840	0,22030	0,17720	188,22	2,4%
Nijmegen	0,24130	0,45040	0,34910	443,83	9,9%
Rotterdam	0,13130	0,32180	0,26180	190,83	0,7%
's-Gravenhage	0,06870	0,23960	0,20220	125,93	0,1%
's-Hertogenbosch	0,10220	0,26980	0,21610	225,20	1,7%
Sittard-Geleen	0,18560	0,45350	0,34580	283,23	2,4%
Tilburg	0,10650	0,19340	0,16200	193,58	1,6%
Utrecht	0,10910	0,29940	0,24190	234,29	3,4%
Venlo	0,20350	0,30030	0,24100	350,47	2,2%
Westland	0,12910	0,20290	0,15120	298,37	3,0%
Zaanstad	0,15210	0,30360	0,24190	260,06	3,3%
Zoetermeer	0,18880	0,37770	0,29360	336,13	-4,0%
Zwolle	0,13310	0,30420	0,24600	270,19	2,6%
Laagste	0,06228	0,17710	0,06200	126	-7,6%
Gemiddelde	0,12289	0,28407	0,22155	232	
Hoogste	0,24130	0,58730	0,40410	444	9,9%

¹ Tarief als percentage van woz-waarde.

² In euro's

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

3.2. Reinigingsheffingen

Eénpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 230 euro aan reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht). In Nijmegen is het éénpersoonstarief het laagst (77 euro) en in Rotterdam het hoogst (347 euro).

Meerpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 286 euro. Dat is 0,4 procent minder dan vorig jaar. Nijmegen heeft opnieuw het laagste tarief (131 euro) en Rotterdam het hoogste tarief (360 euro). Elf gemeenten verlagen het tarief. Nijmegen verlaagt het tarief het meest (16,7 procent). De nieuwe coalitie kiest er voor om gebruikers van woningen en bedrijven te ontzien bij de lokale lasten door de lasten te verschuiven naar eigenaren. De kosten van afvalinzameling zullen daarom de komende jaren in steeds grotere mate worden gedekt uit de ozb-opbrengsten en in mindere mate uit de afvalstoffenheffing.⁷ Buurgemeente Arnhem verhoogt het meerpersoonstarief juist het sterkst (18,8 procent). Arnhem deed voorheen wat Nijmegen de komende jaren wil gaan doen en dekte een groot deel van de kosten van afvalinzameling en -verwerking uit de ozb-opbrengst. Vanaf 2015 wil Arnhem dit veranderen en de kostendekking van de reinigingsheffing verhogen. De onroerendezaakbelasting voor eigenaren van woningen daalt.⁸

Tariefverlagingen houden vaak verband met het doorberekenen van lagere verwerkingskosten van huishoudelijk afval. Voor veel gemeenten zijn de kosten van afvalinzameling en -verwerking lager naarmate huishoudens het afval beter scheiden. Gemeenten experimenteren daarom met nieuwe methoden van afvalinzameling om afvalscheiding door huishoudens te bevorderen.⁹ Tariefstijgingen kunnen onder meer worden veroorzaakt door het verhogen van de kostendekking of door meer kosten aan de reinigingsheffing toe te rekenen.

⁷ Bron: Meerjarenprogrammabegroting Nijmegen 2015-2018, <http://begroting.nijmegen.nl/stadsbegroting-2015-2018/paragrafen/lokale-heffingen>

⁸ Bron: Meerjarenprogrammabegroting Arnhem 2015-2018, blz. 140.

⁹ Een voorbeeld is het omgekeerde inzamelen. De afvalstromen die recyclebaar zijn worden bij omgekeerd inzamelen huis-aan-huis opgehaald. Het restafval moet een huishouden zelf wegbrengen, bijvoorbeeld naar een verzamelcontainer.

Tabel 3 Reinigingsheffing huishoudens

	Tarief éénpersoons- huishouden ¹	Mutatie	Tarief meerpersoons- huishouden ¹	Mutatie
Almere	311,55	1,7%	311,55	1,7%
Alphen a/d Rijn	195,00	0,0%	266,40	0,0%
Amersfoort	193,80	0,0%	240,00	0,0%
Amsterdam	240,00	-5,2%	320,00	-5,2%
Apeldoorn	188,26	14,7%	275,09	11,4%
Arnhem	180,96	18,8%	244,20	18,8%
Assen	159,70	5,7%	230,27	4,0%
Breda	219,36	1,5%	324,48	1,5%
Delft	209,45	1,5%	328,10	1,5%
Deventer	224,39	-1,6%	314,19	-3,3%
Dordrecht	258,24	1,0%	258,24	1,0%
Ede	201,60	2,7%	248,52	4,2%
Eindhoven	168,00	0,0%	241,00	0,0%
Emmen	241,36	-0,4%	275,44	-0,3%
Enschede	274,08	-0,9%	308,40	-0,7%
Groningen	238,32	0,0%	336,00	0,0%
Haarlem	213,36	6,7%	354,24	6,7%
Haarlemmermeer	255,00	0,0%	322,80	0,0%
Leeuwarden	168,35	3,8%	252,30	3,7%
Leiden	145,91	1,2%	273,81	1,2%
Lelystad	235,15	1,3%	277,92	1,3%
Maastricht	270,75	1,9%	305,77	2,5%
Middelburg	252,87	1,5%	278,54	1,5%
Nijmegen	77,22	-20,4%	130,66	-16,7%
Rotterdam	346,80	-6,9%	359,70	-3,4%
's-Gravenhage	233,88	0,0%	287,64	0,0%
's-Hertogenbosch	194,76	-6,7%	242,64	-6,0%
Sittard-Geleen	200,28	1,7%	273,96	0,0%
Tilburg	252,95	9,7%	252,95	9,7%
Utrecht	202,92	-5,0%	240,31	-5,0%
Venlo	135,60	2,3%	226,00	2,3%
Westland	169,44	-4,0%	213,84	-4,0%
Zaanstad	279,69	2,3%	279,69	2,3%
Zoetermeer	222,20	-3,5%	264,55	-3,1%
Zwolle	215,38	0,0%	269,23	0,0%
Laagste	77	-20,4%	131	-16,7%
Gemiddelde	230		286	
Hoogste	347	18,8%	360	18,8%

¹In euro's

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

3.3. Rioolheffing

De rioolheffing kan zowel aan de gebruiker als aan de eigenaar van een pand worden opgelegd. Wij nemen hier beide tarieven samen.

In de grote gemeenten betalen éénpersoonshuishoudens met gemiddeld 157 euro bijna net zoveel aan rioolheffing als meerpersoonshuishoudens (160 euro) (tabel 4). Dat komt doordat veel grote gemeenten geen onderscheid maken tussen kleine of grote huishoudens. Voor éénpersoonshuishoudens bedraagt het laagste tarief 46 euro (Lelystad), voor meerpersoonshuishoudens bedraagt het laagste tarief 99 euro (Zoetermeer). Het hoogste tarief - zowel voor éénpersoonshuishoudens als voor meerpersoonshuishoudens - is 280 euro (Zaanstad).

Het gemiddelde tarief voor meerpersoonshuishoudens ligt 3 euro (1,7 procent) hoger dan vorig jaar. Gecorrigeerd voor inflatie (1,0 procent) is dit een stijging van 0,7 procent. In eerdere jaren steeg de rioolheffing doorgaans aanzienlijk meer dan de inflatie.

De mutatie varieert van een daling met 9,3 procent (in Leeuwarden) tot een verhoging met 78,8 procent (in Lelystad). Lelystad had jarenlang de laagste tarieven voor zowel één- als voor meerpersoonshuishoudens omdat de gemeente een groot deel van de kosten van het gemeentelijk waterbeheer dekte uit de algemene middelen (lees: de ozb-opbrengst). Vanaf 2015 dekt de rioolheffing in Lelystad een groter deel van de kosten.¹⁰ De tarieven van Lelystad zijn ondanks de verhoging in 2015 nog steeds lager dan gemiddeld in de grote gemeenten.

Leeuwarden, waar de rioolheffing het sterkst daalt, heeft een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan opgesteld. Daaruit blijkt dat de tarieven van de rioolheffing kunnen worden verlaagd.¹¹

¹⁰ Kadernota 2014-2017 Lelystad, blz. 23.

¹¹ Begroting 2015, Leeuwarden, blz. 63.

Tabel 4 Rioolheffing

	Tarief éénpersoons- huishouden	Mutatie	Tarief meerpersoons- huishouden	Mutatie
Almere	132,57	3,7%	132,57	3,7%
Alphen a/d Rijn	148,20	-29,1%	202,80	-3,0%
Amersfoort	112,78	-1,7%	112,78	-1,7%
Amsterdam	149,41	0,0%	149,41	0,0%
Apeldoorn	139,61	1,4%	139,61	1,4%
Arnhem	167,70	0,3%	167,70	0,3%
Assen	186,96	3,6%	186,96	3,6%
Breda	183,60	2,3%	183,60	2,3%
Delft	207,12	13,1%	207,12	13,1%
Deventer	175,92	-1,9%	175,92	-1,9%
Dordrecht	170,72	3,9%	170,72	3,9%
Ede	166,49	0,0%	166,49	0,0%
Eindhoven	144,00	-2,7%	144,00	-2,7%
Emmen	175,72	2,0%	175,72	2,0%
Enschede	197,64	5,8%	197,64	5,8%
Groningen	138,85	1,5%	138,85	1,5%
Haarlem	157,00	1,3%	157,00	1,3%
Haarlemmermeer	119,76	0,0%	119,76	0,0%
Leeuwarden	138,66	-11,2%	169,14	-9,3%
Leiden	65,52	1,3%	121,97	1,3%
Lelystad	45,84	56,1%	125,84	78,8%
Maastricht	176,11	1,5%	176,11	1,5%
Middelburg	177,52	2,5%	177,52	2,5%
Nijmegen	147,51	11,4%	147,51	11,4%
Rotterdam	178,90	1,0%	178,90	1,0%
's-Gravenhage	133,31	0,8%	133,31	0,8%
's-Hertogenbosch	108,96	0,0%	108,96	0,0%
Sittard-Geleen	177,36	1,6%	177,36	1,6%
Tilburg	111,73	2,0%	111,73	2,0%
Utrecht	231,08	1,6%	231,08	1,6%
Venlo	170,90	1,4%	170,90	1,4%
Westland	191,66	0,0%	226,82	0,0%
Zaanstad	280,48	0,0%	280,48	0,0%
Zoetermeer	98,81	11,0%	98,81	11,0%
Zwolle	105,77	1,6%	105,77	1,6%
Laagste	46	-29,1%	99	-9,3%
Gemiddelde	157		160	
Hoogste	280	56,1%	280	78,8%

¹In euro's

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

4. Woonlasten

4.1. Definitie

Tellen we voor een huishouden ozb, reinigingsheffing en rioolheffing op, en verminderen we dit met een eventuele heffingskorting,¹² dan ontstaat een indicator voor de woonlasten. Wij gaan hier uit van een meerpersoonshuishouden in een eigen woning met een in de desbetreffende gemeente geldende gemiddelde waarde.

4.2. Omvang en ontwikkeling

Gemiddeld bedragen de woonlasten in de grote gemeenten 678 euro (tabel 5). Dat is 0,8 procent (5 euro) meer dan vorig jaar. Zoals figuur 2 laat zien zijn de woonlasten het laagst in 's-Gravenhage (547 euro) en het hoogst in Zaanstad (820 euro).

De woonlasten dalen het sterkst (met 2,8 procent, 18 euro) in Amsterdam. Zie figuur 3. Dat komt met name doordat de meeste huishoudens een lager bedrag betalen voor de afvalstoffenheffing omdat de gemeente in 2015 een deel van de kosten dekt uit de algemene middelen (lees de ozb-opbrengst).

De grootste verhoging vindt plaats in Lelystad (9,8 procent, 65 euro). Dat komt vooral doordat de rioolheffing sterk stijgt (78,8 procent, 55 euro) omdat deze kostendekkend wordt vastgesteld. De stijging wordt niet gecompenseerd door een lagere ozb. De tarieven van de rioolheffing zijn in Lelystad overigens nog steeds laag in vergelijking met andere grote gemeenten.

¹² Geen van de onderzochte grote gemeenten hanteert een heffingskorting.

Tabel 5 Woonlasten meerpersoonshuishouders

In woning met gemiddelde waarde (euro)

	Ozb-Eigenaar (euro's)	Reinigingsheffing (euro's) ¹	Rioolheffing (euro's) ¹	Woonlasten (euro's) ¹	Mutatie in procenten	Mutatie in euro's
Almere	266,55	311,55	132,57	710,67	2,2%	14,97
Alphen a/d Rijn	261,46	266,40	202,80	730,66	-0,4%	-3,24
Amersfoort	285,65	240,00	112,78	638,43	0,8%	5,05
Amsterdam	145,74	320,00	149,41	615,15	-2,8%	-17,65
Apeldoorn	289,99	275,09	139,61	704,69	6,0%	40,13
Arnhem	339,79	244,20	167,70	751,69	1,5%	11,33
Assen	278,15	230,27	186,96	695,38	3,1%	20,96
Breda	240,57	324,48	183,60	748,65	2,1%	15,19
Delft	258,66	328,10	207,12	793,88	5,1%	38,54
Deventer	269,19	314,13	175,92	759,24	-0,1%	-0,98
Dordrecht	203,89	258,24	170,72	632,85	1,5%	9,36
Ede	282,42	248,52	166,49	697,43	2,4%	16,39
Eindhoven	197,79	241,00	144,00	582,79	0,8%	4,58
Emmen	315,16	275,44	175,72	766,31	0,8%	5,84
Enschede	259,74	308,40	197,64	765,78	1,6%	12,25
Groningen	262,10	336,00	138,85	736,95	1,1%	8,09
Haarlem	266,88	354,24	157,00	778,12	3,6%	27,15
Haarlemmermeer	266,20	322,80	119,76	708,76	0,2%	1,21
Leeuwarden	221,15	252,30	169,14	642,59	0,0%	0,06
Leiden	363,29	273,81	121,97	759,07	0,0%	0,11
Lelystad	319,60	277,92	125,84	723,36	9,8%	64,68
Maastricht	240,24	305,77	176,11	722,12	2,4%	17,10
Middelburg	188,22	278,54	177,52	644,28	2,1%	12,95
Nijmegen	443,83	130,66	147,51	722,01	4,1%	28,77
Rotterdam	190,83	359,70	178,90	729,43	-1,3%	-9,61
's-Gravenhage	125,93	287,64	133,31	546,88	0,2%	1,17
's-Hertogenbosch	225,20	242,64	108,96	576,80	-2,0%	-11,60
Sittard-Geleen	283,23	273,96	177,36	734,55	1,3%	9,48
Tilburg	193,58	252,95	111,73	558,26	5,2%	27,49
Utrecht	234,29	240,31	231,08	705,68	-0,2%	-1,22
Venlo	350,47	226,00	170,90	747,37	2,0%	14,95
Westland	298,37	213,84	226,82	739,03	0,0%	-0,28
Zaanstad	260,06	279,69	280,48	820,23	1,8%	14,60
Zoetermeer	336,13	264,55	98,81	699,49	-1,8%	-12,50
Zwolle	270,19	269,23	105,77	645,19	1,3%	8,46
Laagste	126	131	99	547	-2,8%	-17,65
Hoogste	444	360	280	820	9,8%	64,68
Gemiddelde	232	286	160	678		
<i>Mutatie gemiddelde</i>	1,7%	-0,4%	1,7%	0,8%		
<i>Idem, in euro's</i>	3,78	-1,17	2,71	5,32		

¹ Meerpersoonshuishouders

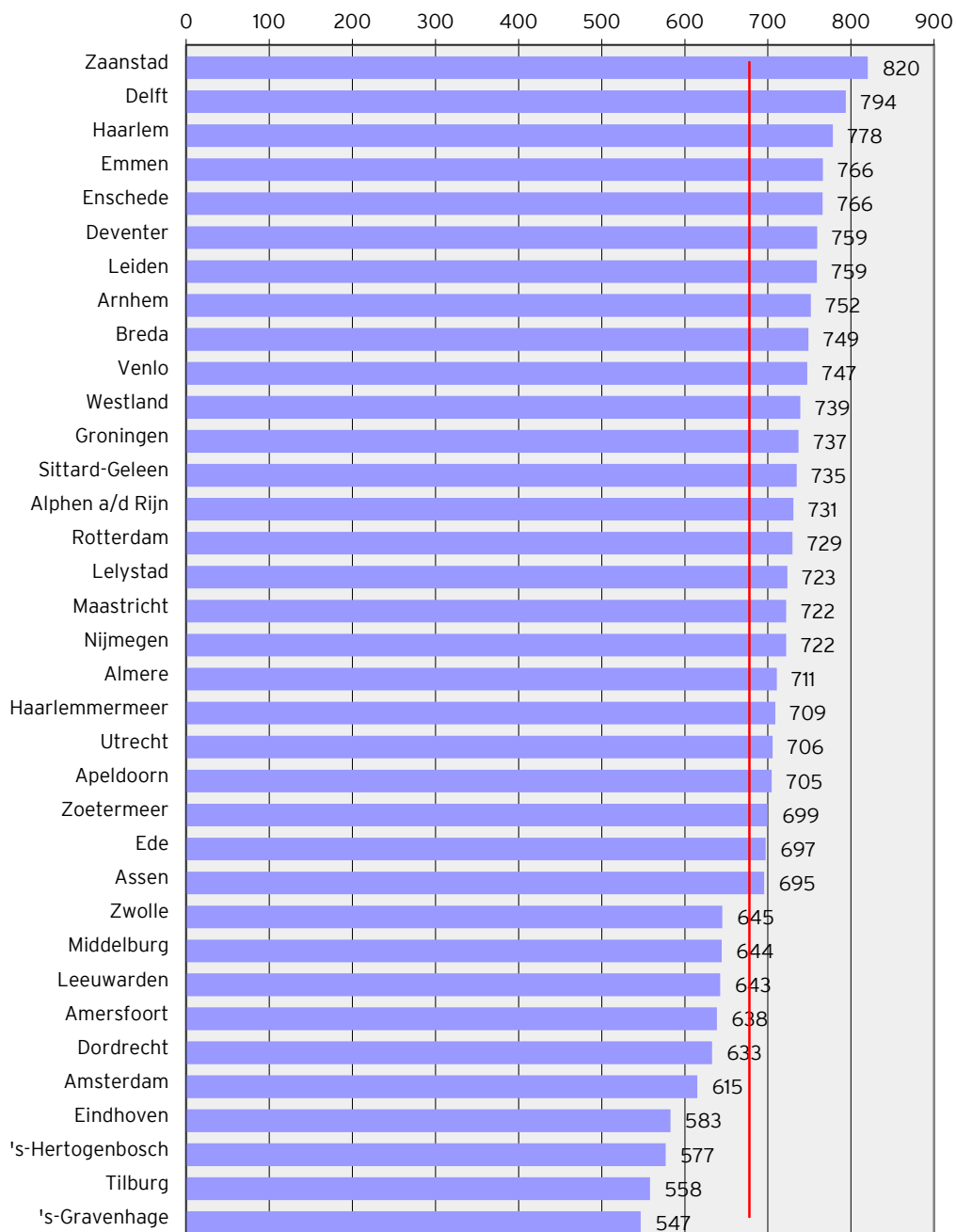
² Woonlasten zijn berekend als de som van ozb, rioolheffing en reinigingsheffing.

Legenda:

Relatief hoog
Rond de mediaan
Relatief laag

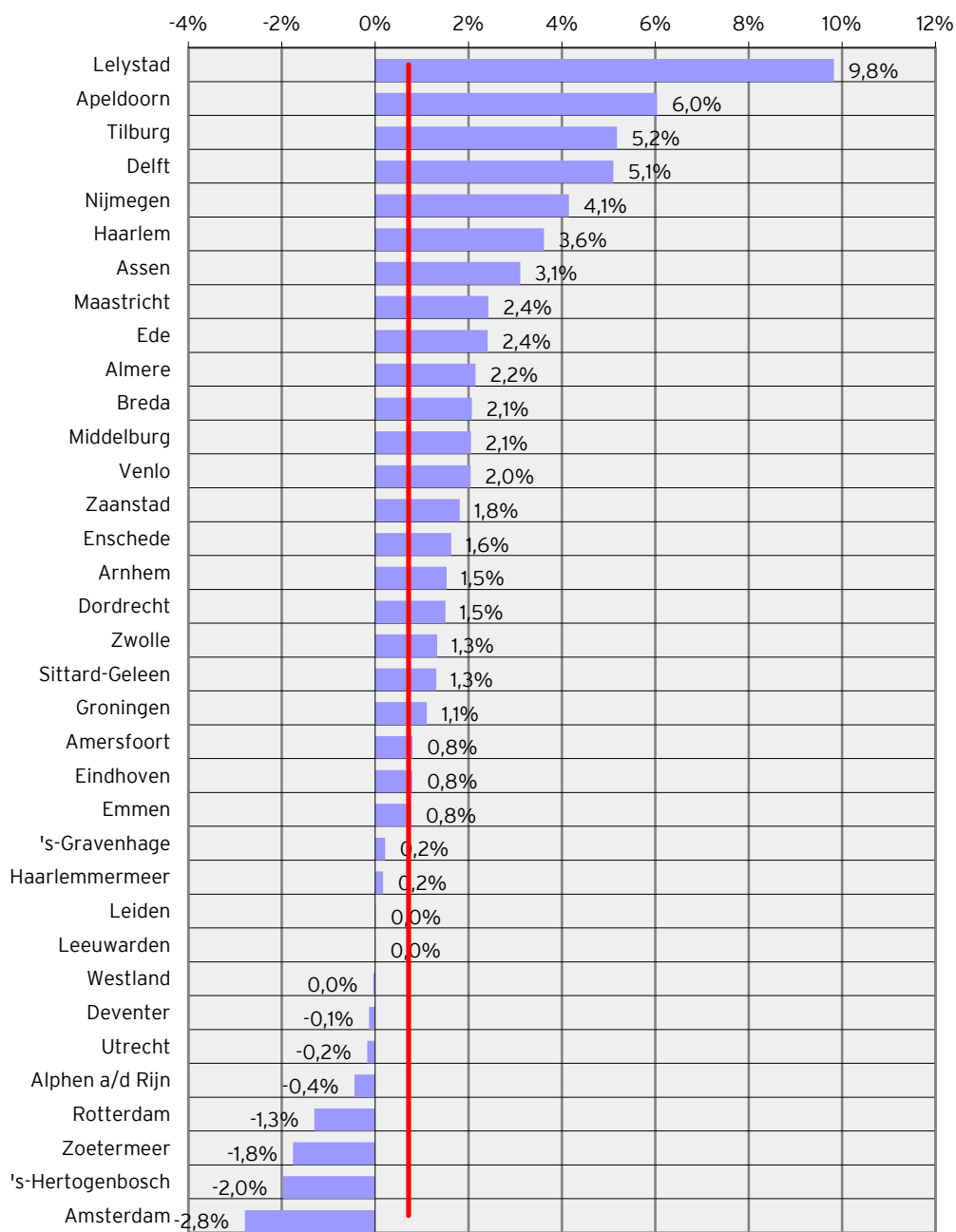
Figuur 2 Woonlasten van meerpersoonshuishoudens per gemeente

In euro's. De rode lijn geeft het gewogen gemiddelde weer.

Figuur 3. Mutatie woonlasten 2014-2015

In procenten. De rode lijn geeft het gewogen gemiddelde weer.

Verantwoording

Bij de berekeningen die ten grondslag liggen aan de gegevens in dit overzicht moesten op verschillende plaatsen uitgangspunten worden gekozen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Voor het inflatiepercentage is uitgegaan van de Decemberraming december 2014 van het CPB.

Gemiddelden

Amsterdam kende tot 2015 binnen haar grenzen verschillende tarieven voor de reinigingsheffing (afvalstoffenheffing of reinigingsrecht). In dit overzicht zijn voor deze gemeente in 2014 gewogen gemiddelden gebruikt. Vanaf 2015 gelden in heel Amsterdam dezelfde tarieven.

Waar in dit overzicht sprake is van gemiddelden over gemeenten gaat het om gewogen gemiddelden. Alle tarieven worden, waar mogelijk, gewogen naar de relevante grondslag. De ozb-tarieven zijn dus gewogen naar woz-waarde, en reinigings- en rioolheffing naar aantal huishoudens. De gemiddelde woonlasten zijn bepaald door de gewogen gemiddelde ozb, reinigingsheffing en rioolheffing te sommeren.

Uitgangspunten waterverbruik en afvalaanbod

Daar waar tarieven gerelateerd zijn aan waterverbruik (rioolheffing) of afvalaanbod (reinigingsheffing) zijn veronderstellingen gemaakt om te komen tot jaarbedragen per huishouden. Hiervoor is zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke gemiddelden. Het afvalaanbod wordt echter gecorrigeerd voor de invloed van diftar op het afvalaanbod. Huishoudens in gemeenten waar per kilo afval, vuilniszak of containerlediging wordt betaald (diftar) bieden over het algemeen minder afval aan dan huishoudens in andere plaatsen. Uit wetenschappelijk onderzoek zijn vuistregels af te leiden over het afvalaanbodverminderende effect van de verschillende diftarsystemen.

Diftar heeft bij de rioolheffing veel minder invloed dan bij de reinigingsheffing. Wij houden er daarom geen rekening mee. Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 46 kubieke meter. Bij een meerpersoonshuishouden gaan we uit van een omvang van drie personen en van een waterverbruik van 127 kubieke meter. Waar tot een verbruik van 250 kubieke meter hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht. Bij een tarief dat is gekoppeld aan de woz-waarde gaan we uit van de gemiddelde woningwaarde in de gemeente.

Onroerendezaakbelastingen

De ozb-aanslag per huishouden is berekend door uit te gaan van de gemiddelde woz-waarde in de betreffende gemeente. Die waarde wordt vermenigvuldigd met het relevante tarief.

De gemiddelde woz-waarde is berekend op basis van de gemiddelde waarde in het voorafgaande jaar (bron: CBS), verhoogd met het waardestijgingspercentage (bron: Waarderingskamer).

Aansluiting bij voorgaande editie

Het is mogelijk dat gegevens voor het jaar 2014 in dit overzicht niet precies overeenkomen met gegevens voor dat zelfde jaar in de vorige editie van dit overzicht. Dat komt doordat voor een aantal onderliggende gegevens (met name de gemiddelde woningwaarde) pas met enige vertraging definitieve cijfers beschikbaar komen. Voor elke editie worden steeds de meest actuele cijfers gebruikt die beschikbaar zijn. Daarnaast is de steekproef van gemeenten veranderd. In deze editie is Alphen aan den Rijn toegevoegd aan de steekproef omdat de gemeente door herindeling meer dan 90.000 inwoners heeft. Alkmaar is dit jaar buiten het onderzoek gehouden omdat de gemeente door een herindeling de tarieven pas later in 2015 vaststelt.

Verkrijgbaar in de reeks COELO-rapporten

- 94-1 M.A. Allers, C.A. de Kam, *Advies over de kostentoedeling van waterschappen*, 1994.
- 95-1 M.A. Allers, C.G.M. Sterks, *Naar een geïntegreerd stelsel voor gesubsidieerde arbeid? Evaluatie van de voorstellen van de commissie Houben*, 1995.
- 95-2 M.A. Allers, *Inkomenseffecten van het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid*, 1995.
- 96-1 C.G.M. Sterks, M.A. Allers, *Herziening van de financiële verhouding en de lokale lastendruk*, 1996.
- 96-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente Groningen*, 1996.
- 96-3 M.A. Allers, *Profijt van de gemeentelijke overheid. De invloed van het gemeentebeleid op de koopkracht van de minima in Groningen*, 1996.
- 96-4 M.A. Allers, *De Armoedenota en het minimabeleid in de gemeente Delfzijl*, 1996.
- 96-5 C.A. de Kam, M.A. Allers, *Om de loongrens. Verkenning van gevolgen van grondslagversmalling bij de premieheffing voor de Ziekenfondswet*, 1996.
- 97-1 M.A. Allers, *Tariefdifferentiatie in de OZB en de fiscale concurrentiepositie van de gemeente Groningen*, 1997.
- 97-2 C.G.M. Sterks, *Alternatieven voor milieuleges*, 1997.
- 97-3 M.A. Allers, *Gemeentelijke woonlasten voor water- en walbewoners vergeleken*, 1997.
- 97-4 A.J.W.M. Verhagen, *Criteria aan de verdeelmaatstaven van specifieke uitkeringen*, 1997.
- 98-1 M.A. Allers, *De invloed van de burger op de gemeentelijke belastingdruk*, 1998.
- 99-1 M.A. Allers, *Gemeentelijk minimabeleid en armoedeval*, 1999.
- 99-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Vlaardingen*, 1999.
- 00-1 A.J.W.M. Verhagen, *COELO-Overzicht specifieke uitkeringen 1999, 2000*.
- 00-2 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Soest*, 2000.
- 00-3 K. Grit, *Dynamiek van de lokale overheid. Economisering in Tilburg*, 2000.
- 00-4 M.A. Allers en A. Veenkamp, *Een woonlastenfonds voor Groningen?*, 2000.
- 00-5 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Alphen aan den Rijn*, 2000.
- 00-6 M.A. Allers, *Armoedeval in Amsterdam, 2000-2001*, 2000.
- 00-7 M.A. Allers, *Het decentrale belastinggebied, de kwaliteit van de lokale afweging en de politieke participatie*, 2000.
- 01-1 A.J.W.M. Verhagen, *Voorstel voor wijziging van de Financiële-verhoudingswet en enkele andere wetten*, 2001.
- 02-1 E. Gerritsen, M.A. Allers, *Weerstandsvermogen en vermogenspositie gemeente Apeldoorn*, 2002.
- 02-2 E. Gerritsen, *Begrotingsvergelijking gemeente Zaanstad*, 2002.
- 02-3 M.A. Allers, *Armoedebeleid en armoedeval in Heerlen*, 2002.
- 02-4 M.A. Allers, *Herverdeeleffecten van de voorgenomen afschaffing van de OZB op woningen*, 2002.
- 02-5 E. Gerritsen, *Stille reserves van gemeenten*, 2002.
- 03-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2003*, 2003.
- 03-2 M.A. Allers, *Koopkrachteffecten van afschaffing van de gebruikersheffing van de OZB op woningen*, 2003.

- 03-3 C. Hoeben, *Wie betaalt wat? kostentoedeling bij waterschappen*, 2003.
- 04-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2004*, 2004.
- 04-2 M.A. Allers, *Financiële gevolgen van maximering van de OZB-tarieven*, 2004.
- 04-3 E. Gerritsen en C.G.M. Sterks, *Kostenontwikkeling in de waterketen 1990-2010*, 2004.
- 04-4 M.A. Allers en C. Hoeben, *Achtergronden van tariefstijgingen van gemeentelijke belastingen*, 2004.
- 04-5 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen invoering waterketentarief voor de lastenontwikkeling van huishoudens*, 2004.
- 05-1 C. Hoeben en E. Gerritsen, *Gevolgen van ontwikkelingen in de waterketen voor de lastendruk van huishoudens*, 2005.
- 05-2 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2005*, 2005.
- 05-3 C. Hoeben, *Koopkrachtontwikkeling van ouderen, gehandicapten en chronisch zieken in Amsterdam*, 2005.
- 05-4 M.A. Allers, *Methoden voor het ontwikkelen van financiële verdeelmodellen*, 2005.
- 06-1 M.A. Allers, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2006*, 2006.
- 06-2 C. Hoeben, *Kostentoerekening en kostendekking van gemeentelijke heffingen in Noordenveld*, 2006.
- 06-3 E. Gerritsen, C. Hoeben en J.Th. van der Veer, *Audit WB21: Kosten- en lastenontwikkeling ten gevolge van de NBW-opgave wateroverlast*, 2006.
- 07-1 M.A. Allers, A.S. Zeilstra, C. Hoeben en J.Th. van der Veer, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2007*, 2007.
- 07-2 C. Hoeben en A.S. Zeilstra, *Kostprijsberekening en tariefbepaling gemeentelijke heffingen in De Marne*, 2007.
- 07-3 C. Hoeben en A.S. Zeilstra, *Kostprijsberekening en tariefbepaling gemeentelijke heffingen in Eemsum*, 2007.
- 07-4 C. Hoeben en A.S. Zeilstra, *Kostprijsberekening en tariefbepaling gemeentelijke heffingen in Winsum*, 2007.
- 07-5 M.A. Allers en B. Steiner, *Uitgavenbehoeften van Nederlandse gemeenten*, 2007.
- 08-1 M.A. Allers, L.A. Toolsema en A.S. Zeilstra, *De financiële positie van de gemeente Harlingen en de sturingsmogelijkheden van de raad*, 2008.
- 08-2 M.A. Allers, C. Hoeben, L.A. Toolsema en A.S. Zeilstra, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2008*, 2008.
- 09-1 M.A. Allers, C. Hoeben en A.S. Zeilstra, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2009*, 2009.
- 09-2 M.A. Allers en A.S. Zeilstra, *Bevolkingsdaling en gemeentelijke financiën*, 2009.
- 09-3 C. Hoeben, *Achtergrond tariefontwikkeling reinigingsheffingen 2009*, 2009.
- 09-4 A.S. Zeilstra, L.A. Toolsema en C. Hoeben, *Kosten en baten riolering en afvalinzameling en -verwerking in Capelle aan den IJssel*, 2009.
- 09-5 C. Hoeben, *Ontwikkeling van de lokale woonlasten voor eigenaren van woningen 1998 - 2009*, 2009.
- 10-1 M.A. Allers, L.A. Toolsema, C. Hoeben en J. Bolt, *Belastingoverzicht grote gemeenten 2010*, 2010.
- 10-2 M.A. Allers en J. Bolt, *Financiële gevolgen van de recessie voor de eigen inkomsten en uitgaven van gemeenten*, 2010.

- 10-3 C.Hoeben, *Ontwikkeling waterschapslasten in de periode 1998-2012*, 2010.
- 10-4 L.A. Toolsema, M.A. Allers, A.S. Zeilstra, *De toezichtlast van gemeenten op het gebied van de financiële functie*, 2010.
- 10-5 M.A. Allers, C.Hoeben, *Besparingsmogelijkheden in het waterbeheer*, 2010.
- 10-6 M.A. Allers, *Verevening conform het derde aspiratieniveau*, 2010.
- 10-7 M.A. Allers, C.Hoeben, *Bezuinigingen en crisisbeheersing: Financiële plannen van gemeenten, 2010-2012*, 2010
- 11-1 C. Hoeben, *Lastenontwikkeling als gevolg van de bijdrage door waterschappen aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma*, 2011
- 11-2 M.A. Allers, C. Hoeben, *Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2011*, 2011
- 12-1 M.A. Allers, C. Hoeben, *Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2012*, 2012.
- 12-2 M.A. Allers, J. Veenstra en C. Hoeben, *Toereikendheid huidige kasgeldlimiet en renterisiconorm*, 2012
- 12-3 C. Hoeben , M.A. Allers, *Contra-expertise lastenontwikkeling door Project Gebonden Aandeel waterschappen aan het Hoogwater Beschermingsprogramma*, 2012
- 12-4 C. Hoeben, J.B. Geertsema, J.Veenstra, M.A. Allers, *Vorbereiding monitor doelmatigheidswinst in het waterbeheer*, 2012
- 12-5 C. Hoeben, M.A. Allers, *Robuustheid prognoses autonome lastenontwikkelingen bij waterschappen en drinkwaterwaterbedrijven*, 2012
- 12-6 C. Hoeben, *Vervolgonderzoek robuustheid prognoses autonome kostenontwikkelingen bij drinkwaterwaterbedrijven en waterschappen*, 2012
- 13-1 M.A. Allers, C. Hoeben, *Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2013*, 2013
- 13-2 M.A. Allers, C. Hoeben, L. Janzen, J. Veenstra, B. Geertsema, E. Merkus, *Atlas van de lokale lasten. Algemene deel: Monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macroniveau*, 2013
- 13-3 M.A. Allers, W. Vermeulen, *Kapitalisatie van de algemene uitkering uit het gemeentefonds in woningprijzen*, 2013
- 13-4 M.A. Allers, B. Steiner, C. Hoeben, J.B. Geertsema, *Gemeenten in perspectief*, 2013
- 13-5 J. Veenstra, H.M. Koolma, M.A. Allers, *De doelmatigheid van woningcorporaties in kaart gebracht*, 2013
- 14-1 L. Janzen, M.A. Allers, C. Hoeben, *Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2014*, 2014
- 14-2 M.A. Allers, *Technische toets verdeelmodellen WWB/Participatiewet*, 2014.
- 14-3 M.A. Allers, C. Hoeben, L. Janzen, M. van Gelder, J.B. Geertsema. J. Veenstra, *Atlas van de lokale lasten 2014. Algemene deel: Monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macroniveau*, 2014.
- 14-4 H. de Groot, M.A. Allers, *Gemeentelijke uitvoering van de WMO 2008-2012*, 2014.
- 14-5 C. Hoeben, L. Janzen, *Investerings in de infrastructuur in de gemeentelijke begrotingen*, 2014.
- 15-1 C. Hoeben, L. Janzen, *Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2015*, 2015.

Bovenstaande rapporten kunnen worden gedownload van Internet (www.coelo.nl), of besteld bij COELO, postbus 800, 9700 AV Groningen, telefoon 050 3637018.

Andere COELO-uitgaven:

Atlas van de lokale lasten. Verschijnt jaarlijks sinds 1997.

Atlas rijksuitkeringen aan gemeenten 2011

Atlas rijksuitkeringen aan gemeenten 2013

Meer informatie over COELO en COELO-publicaties is beschikbaar via www.coelo.nl